

**A KÚRIA**  
**mint felülvizsgálati bíróság**

*Gfv.VII.30.275/2015/4.*

*A Kúria mint felülvizsgálati bíróság az 1000.számú Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Dantesz Péter ügyvéd) által képviselt I. rendű és II. rendű felperesnek a Dr. Lendvai és Szörényi Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Lendvai András ügyvéd) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt a Pesti Központi Kerületi Bíróságon 33.P.85.726/2013. számon indult és a Fővárosi Törvényszék 45.Pf.637.811/2013/7. számú jogerős ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen az alperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - nyilvános tárgyaláson - meghozta a következő*

*í t é l e t e t:*

*A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel érintett részében hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság 7. sorszámú ítéletét e körben megváltoztatja és megállapítja, hogy az I. r. és a II. r. felperes, valamint az alperes között 2009. december 11-én létrejött 11060/Ü/5234/2009. számú közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés I.3.8. pontja, valamint a vételi és eladási árfolyam alkalmazására vonatkozó rendelkezései érvénytelenek.*

*Egyetemlegesen kötelezi az I. r. és a II. r. felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek 4.575.000 (négymillió-ötszázhetvenötezer) Ft első-, másodfokú- és felülvizsgálati eljárási költséget, valamint az államnak felhívásra 1.000.000 (egymillió) Ft le nem rótt kereseti, továbbá 130.000 (százharmincezer) Ft mérsékelt csatlakozó felülvizsgálati eljárási illetéket.*

*A Kúria kötelezi az alperest, hogy a felperesek illetékeljegyzési joga folytán le nem rótt kereseti illetékből a fentieket meghaladó további 500.000 (ötszázezer) Ft-ot fizessen meg az államnak felhívásra.*

*Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.*

## I n d o k o l á s

2009. december 11-én a felperesek és az alperes között közjegyzői okiratba foglalt, önálló zálogjoggal biztosított, részben deviza hitelkiváltási célú kölcsönszerződés, valamint ingatlanra önálló zálogjogot alapító szerződés jött létre.

Az alperes hitelezőként a kölcsönszerződésben 164.604,00 CHF-ban nyilvántartott, - a folyósítás napján általa jegyzett devizavételi árfolyamon átszámított, legfeljebb 26.000.000 Ft-nak megfelelő - kölcsön nyújtását vállalta a felperesek mint adósok részére.

A kölcsönszerződés I.3.8. pontja azt tartalmazza, hogy a hitelező jogosult a mindenkor Üzletszabályzatban foglaltak alapján az ügyleti kamatlábat, a díjakat, a jutalékokat és a költségeket a felperesek számára kedvezőtlenül egyoldalúan megváltoztatni, ha a 27 sorban felsorolt feltételek, körülmények bekövetkeznek, illetve megváltoznak.

A kölcsön visszafizetésére vonatkozó kikötés szerint, a törlesztő összeg svájci frankban kerül meghatározásra. A felperesek fizetési kötelezettségüket a tartozás esedékességének napján érvényes, a hitelező Üzletszabályzatában írtak alapján közzétett devizaeladási árfolyamon számítva, forintban kötelesek teljesíteni.

A felperesek a felülvizsgálati eljárással érintett, pontosított keresetükkel a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés c) pontjának, illetve d) pontjának megsértése miatt, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 239/A. § alapján, az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazása nélkül, kérték a kölcsönszerződés semmisségének megállapítását. Állították, a kölcsönszerződés nem tartalmazza a kölcsön folyósításkor alkalmazott vételi árfolyamból és a törlesztéskor alkalmazott eladási árfolyamból adódó árfolyamrést, illetve az abból származó, a felpereseket terhelő költséget és így a szerződéssel felmerült valamennyi költség éves százaléokban meghatározott mértékét sem. Előadták továbbá, hogy a hiteldíj megváltoztatását lehetővé tevő feltételek és körülmények sem kellő részletességgel kerültek szabályozásra a támadott szerződésben.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy az árfolyamrés költségnek minősül, továbbá, hogy a kölcsönszerződés nem tartalmazza a felperesek által megjelölt jogszabályban előírtakat. Előadta azt is, hogy a felperesek által megjelölt okok miatt, azok fennállása esetén, csak a részleges érvénytelenség megállapításának lehet helye.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a peres felek között létrejött, a keresettel támadott mindkét szerződés érvénytelenségét megállapította.

Az alperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta és az önálló zálogjogot alapító szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti keresetet elutasította.

A felülvizsgálati kérelemmel érintett körben kifejtette: egyet értett abban az elsőfokú bírósággal, hogy a perbeli kölcsönszerződés a Hpt. 2. számú melléklete III.4. és 5. pontja értelmében lakossági fogyasztási kölcsönszerződésnek minősül, amelyre a Hpt. 213. § rendelkezései irányadók. A kétnemű árfolyam alkalmazása a fogyasztó számára többletfizetési kötelezettséget eredményez, és ezt, az úgynevezett „árfolyamrést” a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján a perbeli kölcsönszerződésben költségként fel kellett volna tüntetni. Ezen szerződési rendelkezés érvénytelensége miatt a szerződés nem teljesíthető, így a Ptk. 239. § (2) bekezdése értelmében, a Ptk. 685. § e) pontja szerint fogyasztói szerződésnek minősülő megállapodás részleges érvénytelenségének megállapítására nincs mód. A másodfokú bíróság úgy ítélte, a felperesek érdekét szolgálja, hogy a szerződésük jogszerű tartalommal rendelkezzen. Nem látta ezért akadályát a Hpt. 213. § (3) bekezdésének azon rendelkezésével szemben sem – miszerint semmisségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni – a teljes szerződés semmisségének megállapítását.

A másodfokú bíróság a felperesek keresetére tekintettel vizsgálta azt is, a perbeli kölcsönszerződés megfelel-e a Hpt. 213. § (1) bekezdés d) pontjában írtaknak. Úgy találta, nem teljesült az az elvárás, hogy a pénzintézet előre, taxatív és részletesen meghatározza azokat az ok-okozati feltételeket, amelyek mellett a kamatok, díjak, költségek az ügyfél számára kedvezőtlenül egyoldalúan módosíthatók. A kölcsönszerződés I.3.8. pontjában írtakat nem tartotta ugyanis kellően konkrétan. Rámutatott azonban arra, hogy a szerződés e pont nélkül is teljesíthető, így emiatt csak a részleges érvénytelenség megállapításának van helye.

A másodfokú bíróság szerint az érvénytelenség a szerződés megkötésének időpontjára vetítve vizsgálandó. Nem tulajdonított ezért jogi jelentőséget az alperes arra vonatkozó állításának, hogy az érvénytelenségi okok utóbb kiküszöbölődtek.

A bíróság a másodfokú döntés tükrében az első- és a másodfokú pernyertesség és pervesztesség arányát azonosnak tartotta. A perköltségek viseléséről ezt mérlegelve rendelkezett.

A jogerős ítélettel szemben az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. A felülvizsgálati eljárás során, a 2016. január 7-én érkeztetett beadványban a felülvizsgálati kérelmében megjelölt okok közül kizárólag a Hpt. 213. § (3) bekezdésének, a Ptk. 237. § (1)

és (2) bekezdésének, a 239. § (2) bekezdésének megsértésére tett állítását tartotta fenn. Elismerte, hogy a peres felek közötti kölcsönszerződés fogyasztói szerződés. Nem vitatta, hogy a per tárgyává tett szerződéses rendelkezések a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) és d) pontjába ütköznek. Állította azonban, hogy ez okból csak a részleges érvénytelenség megállapítására van mód a Ptk. 239. § (2) bekezdése értelmében. Álláspontja az volt, nem kizárt az érvénytelenségi ok kiküszöbölése sem, a Ptk. 237. § (2) bekezdése szerint. Az alperes előadta, a felperesek mint fogyasztók érdekét is kizárólag a részleges érvénytelenség megállapítása, valamint az érvényessé nyilvánítás szolgálja. Utalt arra is, az árfolyamrés feltüntetése nélkül is mód van a kölcsönszerződés teljesítésére a Ptk. 231. § (2) bekezdésében foglaltakra tekintettel. Mindezek alapján, beadványának tartalma szerint, fenntartott felülvizsgálati kérelme a jogerős ítélet keresetnek helytadó rendelkezést helybenhagyó részének hatályon kívül helyezésére, az elsőfokú ítélet e körben részbeni megváltoztatására és a perbeli kölcsönszerződés részleges érvénytelenségének megállapítására irányult.

A felperesek az utóbb visszavont csatlakozó felülvizsgálati kérelmükben a jogerős ítélet indokolásának megváltoztatását, a kölcsönszerződés érvénytelenségének a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjának megsértése miatti megállapítását kérték. E jogszabálysértés alátámasztásaként előadott érveiket felülvizsgálati ellenkérelemként tartották fent.

A Kúria a jogerős ítéletet a fenntartott felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján. Megállapította, hogy az az alábbiakra tekintettel jogszabálysértő.

A Kúria mindenek előtt rögzíti, az alperes tárgyalást megelőzően előterjesztett nyilatkozata alapján a felülvizsgálati eljárásban már nem volt vitatott, hogy a perbeli kölcsönszerződés fogyasztói szerződésnek minősül, valamint, hogy annak a keresettel érintett rendelkezései semmissek. A Kúria ezért nem foglalhatott állást abban a kérdésben, hogy a megelőző eljárások során megjelölt szerződéses kikötések semmisségét jogszabálysértés, vagy tisztességtelenség eredményezte. Figyelemmel arra, hogy a kamat-, díj-, költség egyoldalú emelésére vonatkozó kikötések tekintetében a másodfokú bíróság is csak a részleges érvénytelenség megállapítására látott jogi lehetőséget, a fenntartott felülvizsgálati kérelem alapján kizárólag abban a kérdésben kellett és lehetett állást foglalni, hogy az árfolyamrés feltüntetésének hiánya miatt a különmű árfolyam alkalmazását előíró szerződéses kikötések semmissége a szerződés teljes, vagy csak részleges érvénytelenségét eredményezték-e.

A Kúria utalva a deviza alapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatos

perekben felmerült egyes elvi kérdésekről szóló 6/2013. Polgári jogegységi határozat 5. pontjában és az ahhoz tartozó indokolásban foglaltakra, egyet értett az alperessel abban, hogy egyes elkülönült szerződéses rendelkezések érvénytelensége esetén nem az egész szerződés válik érvénytelenné, hanem az főszabályként a szerződés részleges érvénytelenségét eredményezi. Fogyasztói szerződés részbeni érvénytelenség esetén kizárólag akkor dől meg a Ptk. 239. § (2) bekezdése értelmében, ha a szerződés az érvénytelen rész nélkül nem teljesíthető. A másodfokú bíróság tévesen ítélte úgy, hogy a kétnemű árfolyam alkalmazása miatt a perbeli szerződés nem teljesíthető. Nem vette figyelembe a Ptk. 231. § (2) bekezdésében írtakat, amely diszpozitív rendelkezésként rögzítette, más pénznemben meghatározott tartozást a fizetés helyén és idején érvényben levő árfolyam alapulvételével kell átszámítani. E rendelkezés a Ptk. megalkotása idején létező egyetlen árfolyamra, az MNB hivatalos deviza árfolyamára utal. A szerződés tisztességtelen, ezért érvénytelen, kétnemű árfolyamot alkalmazó kikötései helyébe a hivatkozott törvényi rendelkezésre figyelemmel az MNB hivatalos deviza árfolyama lépett. Ily módon a szerződés teljesíthetővé vált, a diszpozitív törvényi rendelkezés alkalmazhatósága miatt az egész szerződés nem érvénytelen. A fentiekkel megegyező álláspontot ugyan a Kúria az EBH2014.G2. számú határozatában, illetve a 2/2014. PJE határozatának 3. pontjában a jogerős ítélet meghozatalát követően fejtette ki, de ezen elvi bírói iránymutatások azt tartalmazzák, ahogy azok meghozatala előtt is mindig az adott jogszabályi rendelkezést érteni kellett.

A Kúria mindezekre tekintettel, a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hozta meg a rendelkező rész szerinti döntését.

E döntés tükrében - megállapítva, hogy a felperesek 1/3 részben, az alperes 2/3 részben lett pernyertes - rendelkezett a peres felek általános forgalmi adóval növelt, jogi képviseleti munkadíjból, illetve a lerótt eljárási illetékből álló első-, másodfokú és felülvizsgálati költségeinek viseléséről, az alperes javára mutató különbözet megfizetésére kötelezéssel, a Pp. 270. § (1) bekezdése és 81. § (1) bekezdése, valamint a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2), (5), (6) bekezdése és 4/A. § (1) bekezdése alapján. A Kúria számításba vette, hogy az alperesnek 2.080.000 Ft fellebbezési és 2.600.000 Ft felülvizsgálati illeték költsége merült fel.

A felperesek illetékfeljegyzési joguk miatt az 1.500.000 Ft kereseti illetéket nem rótták le. A peres felek ezt ugyancsak a pervesztesség-pernyertesség arányában kötelesek viselni az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 59. §-a, illetve a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 15. § (1) bekezdése

szerint. A csatlakozó felülvizsgálati kérelmük visszavonása miatt az Itv. 58. § (8) bekezdése szerint, a felperesek további mérsékelt eljárási illetékfizetésre is kötelesek.

Budapest, 2016. január 12.

Dr. Vezekényi Ursula s.k. a tanács elnöke, Dr. Pethőné dr. Kovács  
Ágnes s.k. előadó bíró, Dr. Osztovits András s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

Afra Judit  
tisztviselő